

Tükenmeyen Bir Kalem ve Bilime Adanmış Bir Ömür: Prof. Dr. Emre Dölen

Gülşah ESER*

23 Kasım 2024... “Sevgili dostlar” diye başlamıştı sözlerine. Ölümcül bir zatürre nedeniyle kasım ayının yarısını yoğun bakımda geçirdiğini, taburcu olmakla birlikte tedavisinin yoğun bir şekilde evde sürdüğünü, son derece iyi olduğunu fakat sesi telefonda konuşmaya uygun olmadığından kimseyle görüşemediğini yazmış ve sevgilerini göndermişti... Belli ki bu sözler yalnızca sevdiği ve önemsedikleri içindi. Aynı gün geçmiş olsun dileklerimden sonra “*Lütfen iyileşince ilk beni arayın*” yazarak sözlerime son verdim ve aylar onunla birkaç kelime konuşabilmek ya da yazdıklarını okuyabilmek ümidiyle geçti. Yine de onu kaybedebileceğimi hiç düşünmedim.

Emre Hoca, çınar ağacına benzerdi. Heybetli görünümünün ve son derece sert sayılabilecek ses tonunun yanında hiç büyümemiş bir çocuk edasıyla gözlerinin içi gülerdi. Konu bilime geldiğinde içindeki o küçük çocuk birden

Vefeyât/Necrology

* Doç. Dr. Harran Üniversitesi, Fen-
Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü,
Urfa/Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-3306-1569
E-posta/E-mail: gulsaheser@harran.edu.tr

büyür, sesi vurgulu bir tona bürünür ve karşısındakine o güne kadar hiç düşünmediği binlerce şeyi öğretir ya da unuttuklarını anımsatır. Analitik düşünmek lazımdı ona göre, neden-sonuç ilişkilerini iyi kurmak ve tarihi âdeta bir mühendis gibi inşa etmek. Doktora tezimi yazarken, onun Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'ndeki kapısı daima açık duran odasında saatler boyunca süren istişarelerimiz işte tam da bunun içindi. Emre hocanın yanında beş dakika daha kalmak ya da bir kelime fazla öğrenmek ne büyük nimetti. Günün herhangi bir saatinde aklıma bir şey takıldığında bana uzun uzun cevap verdiği o telefon görüşmelerini hiç saymıyorum bile. Birlikte yazdığımız *Cumhuriyet'in İlk 50 Yılında Ziraat Eğitimi 1920-1970* başlıklı çalışmamızın ilk nüveleri de o günlerde doğmuştu. Ben Köy Enstitüleri üzerine çalışıp bu kurumlardaki ziraat eğitimini irdelerken, Emre Hoca o güne kadar kimsenin elinde olmayan bir rapordan bahsetmişti bana.

Ama önce doktora'yı bitirmem gerektiğini söylemişti. Ben doktora'yı bitirip Türkiye'deki ziraat eğitiminin tarihçesini dimağıma yerleştirene kadar o raporu benimle paylaşmadı. 2015 yılında ikimizin de katıldığı Uluslararası Kara Mürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu'nda artık vaktinin geldiğini söyledi ve raporun bir kopyasını bana verdi.

2015'ten sonraki yıllar hep bu kitap üzerine yapılan istişareler, ayrıca belge ve bilgi toplamayla geçti. Bu öyle bir konuydu ki, uzun yıllar demlenmeliydi sanki. Benim tüm ısrarlarıma rağmen

Emre Hoca kitabın basılmasına bir türlü müsaade etmedi. 2023 yılının başlarında bir kez daha rica ettim ama yine bir şey değişmedi. Bahar aylarında hiç aramadım onu. 14 Haziran'da doğum gününü kutlamak için aradım, onun için dileklerimi söyledim ama kitaptan hiç bahsetmedim. Telefonu kapatırken çocuğunun küstüğünü anlamış ve gönlünü almak isteyen bir baba edasıyla “*Kitap da masamın üzerinde*” dedi. Bu kitap meselesi değildi aslında. Aslında bir oğlu vardı ama beni kızı gibi sevdiğini biliyordum ve gerçekten gönlümü almıştı. Çünkü bir bilimsel çalışmayı tamamlamanın ne denli huzur ve mutluluk verici bir şey olduğunu bana o öğretmişti. Sayılamayacak kadar çok çalışmaya imza atmasına rağmen küçük de bir itirafta bulunmuştu: “*Bugüne kadar yazdığım hiçbir kitaba bu kitap kadar emek vermedim*”. Bu emeğin anlaşılıp anlaşılamayacağını sorduğumda ise ciltler halinde yazdığı *Türkiye Üniversite Tarihi*'ni örnek göstermişti. Onunla ismimin yan yana gelmesi ne büyük bir onurdu.

Yirmi yılı aşkın bir süre hoca-öğrenci olmanın yanında aynı zamanda baba-kız gibiydik. Bana öğrettikleri bir yana, akademide karşılaştığım her türlü zorlukta uzaktan ya da yakından beni hep korumuştur. Yazdığım her makalede bana söyleyecek bir şeyleri vardı. Bir yayını gözden kaçırırsam hemen hatırlatırdı. Bir de bakardım ki bana lazım olan sayfaları tarayıp mailime göndermiş. Bazen de bir fotoğraf gönderir, geçmiş yıllardan pek çok kişinin yer aldığı o çocukluk fotoğrafında onu tanıyıp tanımadığımı sorardı.

Her konuşmamızda bana ya ilginç olan bir şeyden bahseder ya da anılarından anlatırdı. Onun gezdiği yerler, bilhassa yurt dışında gördüğü üniversiteler ve eğitim modelleri, akademi yaşamında karşılaştığı zorluklar âdeta bir film şeridi olurdu gözlerimin önünde. Bunları anlatırken arada küçük nasihatler verirdi. Yurt dışından gelirken sevdiklerimize, hocalarımıza ya da öğrencilerimize yalnızca küçük hediyeler alınabilirdi, çünkü hediyein manası seni hatırladım demektir. Sonra küçük bir hediye çıkarır, bunu senin için getirdim derdi. Ben de o an kendimi dünyanın en şanslı ve en başarılı öğrencisi gibi hissederdim. Bazen de kitap yollar, sonra da okuyup okumadığımı sorardı. En mutlu olduğu şey ise onun online konferans ya da söyleşilerini dinlememdi. Hemen sonrasında beni arar, nasıl bulduğumu sorar, orada anlatmadığı bazı ayrıntıları söyler ve eleştiri yapmamı isterdi. Anlatan Emre Dölen'di, ne eksik olabilirdi ki...

Türkiye Cumhuriyeti, akademik çalışmalarının yanı sıra onurlu yaşamı ve duruşuyla da topluma her açıdan örnek olan nice bilim insanları yetiştirdi. Prof. Dr. Emre Dölen de onlardan biriydi. Kendini bilime ve öğrenci yetiştirmeye adanmış, hayatının son demlerine kadar yazmayı bırakmamış bir bilim insanıydı. Kendi deyimiyle, yazmayı ve üretmeyi bırakmak bir bilim insanı için tükenmek demekti. O yalnızca aramızdan ayrıldı, tükenmeyen kalemıyla yazdıkları ise bilimi her daim aydınlatacak.